

Remissammanställning för

Maskindiskmedel

till version 6.0

14-03-19

Nordisk Miljömärkning

Svanenmärkta Maskindiskmedel och spolglans - Remiss-sammanställning

017/Version 6.0, 19 mars 2014

1	Sammanfattning	1
2	Om remissen	1
3	Sammanställning av inkomna svar	2
4	Kommentarer till kriterierna, i detalj.....	3
4.1	Generella kommentarer	4
4.2	Produktgruppsavgränsning	7
4.2.1	Vad kan Svanenmärkas?	7
4.2.2	Vad krävs för att bli svanenmärkt?	7
4.3	Kommentarer till de individuella kraven	7
4.3.1	Krav Kapitel 1 - Krav på produkt och ingående ämnen	7
4.3.2	Kapitel 1.1 - Krav på särskilda ämnen.....	14
4.3.3	Kapitel 1.2 - Parfym, färg och konserveringsmedel	15
4.3.4	Kapitel 1.3 Nedbrytbarhet och CDV	17
4.3.5	Kapitel 1.4 - Dosering, emballage och konsumentinformation	19
4.3.6	Kapitel 2 - Effektivitet.....	21
4.3.7	Kapitel 3 - Kvalitets- och myndighetskrav	25
4.3.8	Bilagorna	26
4.3.9	Nya kriterier.....	26
5	Kommenterar till bakgrunden, i detalj.....	26
6	Diskussion och slutsatser	26
	Bilaga 1 Remissbrev	31
	Bilaga 2 – Novozymes Appendix 1	32

1 Sammanfattning

Remissen för maskindiskmedelskriterierna, version 6, genomfördes under hösten 2013. 26 remissinstanser svarade på remissen varav 7 stöttade förslaget (med eller utan kommentarer). En del av de inkomna remisskommentarerna handlade om att kravtexter behöver tydliggöras och justeras så att det framgår när krav överlappar varandra och liknande. Det finns även kommentarer som är mer kravspecifika om nivån på olika gränsvärden och hur kraven utformats. Det har också inkommit positiva generella kommentarer såsom att det är bra att spolglans kan märkas separat och att kriterierna har blivit tydligare.

De krav som framförallt kommenterades var kraven om sensibiliserande ämnen (O4), parfymämnen (O6 + O9), CDV (O14), förpackning (O18-O19) och effektivitet (O22). Det var också på dessa punkter som de största ändringarna hade gjorts gentemot version 5 av kriterierna.

Efter remissen har en del justeringar gjorts i kriterierna och i bakgrunden. De större justeringarna som gjorts efter remiss är:

- Effektivitetstestet (O22): Kravet har uppdaterats med möjlighet att genomföra testet med två olika referensmedel (IEC-B eller IEC-D). Kravet om att spolglans ska effektivitetstestas är borttaget.
- Sensibiliserande ämnen (O4): Kravet har justerats så att det är tydligt att enzymer undantas förbudet av produkter märkta med riskfrasen om att ämnet kan orsaka en allergi.
- CDV (O14): CDV-gränsen har räknats om så att CDV nu beräknas enligt 2014 DID-lista.

Övriga justeringar som gjorts efter remiss finns listade i tabell 5 i avsnitt 6 i detta dokument.

2 Om remissen

Remissen för maskindiskmedel version 6 genomfördes under perioden 17 september-15 november 2013. I remissbrevet fanns de stora ändringarna listade, på vilka kommentarer främst efterfrågades. Dessa punkter var:

- Effektivitetstestet (O22).
- Fyllnadsgrad (O19)
- VNF (O18)
- Spolglans kan nu märkas som en separat produkt
- Parfym (O6 +O9)
- CDV (O14)
- Fosfor (O7)
- Poängsystemet borttaget

Remissbrevet finns med som bilaga 1 i detta dokument.

Revideringen av kriterierna för maskindiskmedel har gjorts i en nordisk projektgrupp under 2013. Under remissen har möten hållits i de Nordiska länderna i form av möten med enskilda företag samt även möten med branschorganisationer, såsom KTF.

I denna sammanställning är alla kommentarer insamlade och besvarade av Nordisk Miljömärkning. Syftet är, förutom att samla in alla kommentarer, att visa hur externa synpunkter har påverkat kraven. Nordisk Miljömärkning är tacksam för alla svar som hjälper oss i vår utveckling och hjälper oss att se till att arbetet på kriterierna följer standarden ISO 14024.

3 Sammanställning av inkomna svar

Remissen skickades ut till 175 instanser, av dessa inkom 26 svar, fördelade på 16 från Sverige, 6 från Danmark, 0 från Finland och 4 från Norge. 7 stöttade kriterieförslaget med kommentarer. I tabell 1 nedan är samtliga länders svar sammanställda. Svaren är sen uppdelade per land och per remissinstans i tabell 2-4.

Tabell 1: Sammanställning av svaren. Kolumnerna visar: A. Bara kommentarer, B. stöder förslaget, C. Stöder förslaget med kommentarer, D. Avstår från yttrande och E. Förförkastar förslaget med motivering.

Land	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget.	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förförkastar förslaget med motivering.	Totalt
Danmark	2	0	2	2	0	6
Sverige	6	0	4	5	1	16
Finland	0	0	0	0	0	0
Norge	2	0	1	1	0	4
Island	0	0	0	0	0	0
Totalt	10	0	7	8	1	26

I tabell 1 framgår det att det endast var 1 remissinstans som helt förförkastade förslaget, men det fanns många instanser som endast lämnade kommentarer och instanser som avstod från att lämna kommentarer/ta ställning till dokumentet.

Tabell 2: Danska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget.	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förförkastar förslaget med motivering.
Dansk Arbejdgiverforening (DA)				X	
Danlind	X				
Forbrugerombudsmanden (FO)				X	
Nopa	X				
Novozymes			X		
Miljøstyrelsen			X		
Σ Danska svar:	2		2	2	

Tabell 3: Svenska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget.	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande	E. Förkastar förslaget med motivering.
Arbetsmiljöverket				X	
Cederroth	X				
Cleano	X				
Coop			X		
Energimyndigheten			X		
Kemikalieinspektionen				X	
Kemisk-Tekniska Leverantörförbundet (KTF)	X				
Naturvårdsverket				X	
Parfusale					X
Procter&Gamble	X				
Reckitt Benckiser	X				
Samsung	X				
Swedish Standards Institute (SIS)				X	
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)				X	
Svenskt vatten/Stockholm Vatten			X		
Whirlpool			X		
Σ Svenska svar:	6	0	4	5	0

Tabell 4: Norska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara kommentarer.	B. Stöder förslaget.	C. Stöder förslaget med kommentarer.	D. Avstår från yttrande.	E. Förkastar förslaget med motivering.
Barne, likest. og innkl.departementet				X	
Miljødirektoratet			X		
Vadsø Astma og Allergi Forbund	X				
Lilleborg	X				
Σ Norska svar:	2	0	1	1	0

4 Kommentarer till kriterierna, i detalj

Kommentarerna som inkom under remissen handlade huvudsakligen om:

- Enzymer och deras klassificeringar (O4)
- Parfymer (O6 + O9)
- Miljöfarliga ämnen (O6)
- CDV (O14)
- Förpackning (O18-O19)
- Effektivitet (O22)

De enskilda kommentarerna från remissinstanser samlas och grupperas i detta avsnitt och följer siffrorna på kraven remissutkastet till kriterier. En del av remissinstanser har kommenterat flera områden i remissutkastet och kommentarerna är då uppdelade på de relevanta kraven. Nordisk Miljömärkning har givit svar på remisskommentarerna och det har på en del kommentarer gjorts gemensamt för flera kommentarer som rör samma sak.

4.1 Generella kommentarer

Coop

Ursprung råvaror

Vi reagerar på att krav om ursprung på råvaror inte finns med. Det finns med i nyaste kriterierna för tvättmedel. Vi tror att det främjar användande av bra olja även om maskindiskmedel inte är en produkt med stort innehåll av palmolja/ palmkärnolja eller derivat därav.

Vi tror att det underlättar i kommunikationen mot konsument att vara konsekvent i palmoljefrågan och ha med den i alla kriterier där palmolja kan vara en ingrediens. Enhetlighet gör det lättare för alla parter att kommunicera mot konsument och på så sätt hjälpa till att göra konsumenterna medvetna om att de konsumerar palmoljeprodukter. Vi tror också att Svanen kan vinna på att ta med ursprung av palmolja i kriterierna eftersom det är troligt att palmoljefrågan kommer att aktualiseras i och med EUs nya informationsförordning för livsmedel där det införs att oljors ursprung måste deklarerars i ingrediensförteckningen.

Det kunde vara möjligt att sätta en tidsgräns gällande när produkterna måste innehålla certifierad palmolja, palmkärnolja och derivat därav. Men att det innan detta datum krävs att certifikat köps.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och uppskattar Coops engagemang i palmolja. Kemtekniska produkter kan tillverkas antingen med fossila råvaror eller med växtbaserade råvaror. Kravet i textiltvättmedel har fått kritik för att göra det för komplicerat för de som använder vegetabiliska råvaror och kan i vissa fall göra att dokumentationen som krävs ses som så omfattande att producenterna snarare väljer fossila råvaror. Nordisk Miljömärkning skulle helst ställa lika skarpa krav till både vegetabiliska och fossila råvaror, vilket i dagsläget inte är möjligt. I denna version av kriterierna kommer vi inte inför krav på vegetabiliska råvaror då det i dagsläget inte ser ut som att råvaror såsom palmolja utgör en stor del av maskindiskmedel och att vi därför inväntar det tvärgående råvaruprojekt som ska genomföras inom Nordisk Miljömärkning under hösten 2014 där råvaror, fossila och förnybara, ska värderas.

Coop

Ökad tydlighet

I remissförslaget är det tydligare hur man ska göra om man har produkt på flera marknader.

Tydlig gjort att upplösbar folie är en del av produkten.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Vi tackar för er kommentar och uppskattar att höra att ni nu tycker att dokumentet är tydligare än tidigare.

Coop

Poängsystem

Poäng tas bort- bra Alla krav uppfylls – uppfyllnad av ett krav kan inte sanktionera att ett annat krav står tillbaka. Lättare att kommunicera.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Vi tackar för er kommentar och tycker det är bra att ni nu tycker att det är lättare att kommunicera kriteriedokumentet utåt.

Kemisk-Tekniska Leverantörförbundet KTF

Nya kriterier kräver minst ett års övergångstid för företagen, speciellt när det är fråga om ändringar i testmetoder. Denna övergångstid måste löpa under ett år i praktiken, inte bara i teorin, för att kunna formulera om och produktutveckla. Företagen bör själva kunna utföra de tester som krävs i kriterierna.

Cederroth

Från det att kriterier och testmetod är slutligt fastslagna och till att de ska börja gälla krävs *minst* 1 års övergångsperiod. Detta för att hinna med eventuella anpassningar av produkterna till de nya kraven.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Vi tackar för er kommentar och har målet att det alltid ska vara minst 1 års övergångs tid från nu gällande version av kriterierna till den nya reviderade versionen, dvs ibland har vi även längre överlappstid mellan de två kriteriedokumentet. För maskindiskmedel blir övergångstiden drygt 1 år.

Energimyndigheten:

Energimyndigheten tillstyrker förslaget som lagts för Svanenmärkning av maskindiskmedel och spolglans.

Det är positivt att maskindiskmedlen bedöms vid en disktemperatur på 50 till 55 °C.

Myndigheten kan inte i detalj bedöma om de föreslagna kriterierna för maskindiskmedel och spolglans är tillräckligt pådrivande. Vid beredningen av remissvaret har en jämförelse gjorts med förordningarna för ekodesign och energimärkning för diskmaskiner för hushållsbruk.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och uppskattar att ni är positiva till att vi ser på effektivitet vid en lägre temperatur än tidigare.

Reckitt Benckiser

Overall we missed the overall objective with these changes what is it Nordic Swan wants to achieve with this new criteria? Fewer products which will qualify? Removal of perfume in products?. What is the target should all product be eco-labelled or is the objective X%?

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. We are sorry to hear that you don't see the main objectives of the criteria proposal. The target for the Nordic Ecolabelling is to label the environmentally best products on the market by setting requirements that cause the producers to look through their formulations to make them less harmful, contain less non biodegradable substances but still maintain a good performance. The main points in this version of the criteria document has been energy savings by lowering the dish temperature to 50°C and to tighten the limits of packaging (both fill ratio and WUR). We

hope that the changes made after the public consultation shows that we have listened to the feedback we have received and have improved the document.

Svenskt Vatten/Stockholm Vatten

Jag godkänner förslaget, men har en kommentar gällande övergången från akuta toxicitetsdata till kroniska vid beräkningen av CDV i denna nya version av kriterierna. Det innebär absolut en förbättring ur miljösynpunkt att använda kroniska data i stället för akuta, bara inte resultatet i förlängningen blir att vi får mer akuttoxiska ämnen till avloppet. Det skulle kunna bli en effekt av att tillverkarna t ex väljer tensider med lägre kronisk men högre akut toxicitet vilket skulle kunna riskera störningar på de biologiska processerna i reningsverken. Om detta är en reell farhåga i praktiken vet jag dock inte.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentar. Nordisk Miljömärkning vill inte uppmana till att de ämnen som används är väldigt akuttoxiska men har låga kroniska värden. Detta har värderats och Nordisk Miljömärkning har bedömt att risken för det ser ut att vara liten vid omräkning av licensdata från akut till kronisk.

Whirlpool, Sverige

After reading documentation for Nordic Ecolabelling of "Dishwasher detergent and rinsing agents", at the moment we haven't objection and comments to the proposed new criteria. We are aware that it seeks to reduce phosphorus and other measure harmful effects on the environment, not only in Scandinavia but also in the entire EU.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. We appreciate your positive input.

Miljødirektoratet

Det vises til høring om forslag til reviderte miljøkrav for svanemerking av maskinoppvaskmidler.

Miljødirektoratet har ikke hatt kapasitet til å gå grundig inn i alle kriteriene, men ser at forslaget medfører en skjerping på flere punkter og dette vurderer vi som positivt.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer och uppskattar att ni värderar förslaget som positivt.

Novozymes

We in general welcome Nordic Ecolabelling initiatives for safer dishwasher detergents for human health and the environment with good cleaning effects even at low temperature.

Enzymes remove stains/soils at low temperature, enzymes are readily biodegradable and we have proven that impact of enzyme to environment is negligible. It is our belief that it is through the use of enzymes that the general goals on safer dishwasher detergents can realistically be achieved.

We found some controversial elements in the proposed criteria with which, as consequence, our detergent customers may have to remove or reduce enzymes. Please find attached our responses to the criteria.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. We appreciate your positive input and have replied your specific comments regarding enzymes (O4) and CDV (O14).

4.2 Produktgruppsavgränsning

4.2.1 Vad kan Svanenmärkas?

Dokumentet behandlar maskindiskmedel samt spolglans för hushållsmaskiner. Spolglansen kan vara integrerad i produkten eller som en separat produkt.

Maskindiskmedel för professionellt bruk kan inte märkas enligt dessa kriterier utan märks enligt Svanens krav för maskindiskmedel för professionellt bruk. Rengöringsmedel till diskmaskiner kan inte märkas enligt dessa kriterier.

Coop

Spolglans

Spolglans blir en egenprodukt- positivt- lättare för konsumenter att förstå att den enskilda produkten är märkt.

Cleano

Vi tycker att det är jättebra att man kan söka på spolglans som en enskild produkt.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Vi tackar för era kommentarer och hoppas att möjligheten att märka spolglans som en separat produkt kan underlätta vid både ansökande och handläggande av miljömärkning av spolglans.

4.2.2 Vad krävs för att bli Svanenmärkt?

Inga kommentarer.

4.3 Kommentarer till de individuella kraven

4.3.1 Krav Kapitel 1 - Krav på produkt och ingående ämnen

Reckitt Benckiser

Impurities of over 1.0% concentration in the raw material are, however, regarded as constituent substances. Substances known to be liberated by the constituent substances are also themselves considered to be constituent substances.

RB comment. This is a very comprehensive demand, which potentially can expand the formula card dramatic; some formulas have very small content of raw materials. Have one example of 0,0001%. Hence would be increase the admin work and to what purpose??

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. If it is a question of an impurity in your raw material, where the impurity has an ingoing amount of 0,0001% in the final product it will be considered as an impurity. If on the other hand, the ingredient in the raw

material is put there with a purpose it will be considered as an ingredient and not an impurity regardless of the amount. In the criteria document it is stated that impurities in raw materials over 1 % will be considered as ingoing substances. The reason for this is to encourage the raw material supplier to have as little impurities as possible in the raw materials.

Kemisk-Tekniska Leverantörförbundet KTF

Det är en mycket låg gräns för vad som anses vara föroreningar i produkten. Att sätta denna gräns så pass lågt (0,0100 %) innebär att man behöver hitta data från råvarutillverkarna som inte finns med i t.ex. säkerhetsdatablad och annan dokumentation. Gränsen bör höjas för att inte öka administrationen i onödan. Det bör poängteras att råvarudistributionen ofta sker i flera led och det är inte lätt att få reda på mer information om råvarorna än vad som finns i säkerhetsdatabladet, särskilt om man är en mindre tillverkare.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Vi tackar för era kommentarer. Nordisk Miljömärkning ser fortsatt en relevans vid att säkerställa att råvarorna inte innehåller höga halter av föroreningar av ämnen som på olika sätt kan vara skadliga för miljön. Gränsen för att föroreningar i råvaror ska räknas in i produkterna är satt till 1% för att uppmuntra producenterna att välja råvaror med så låg föroreningshalt som möjligt. De flesta råvaror ingår med minst 1%, vilket då innebär att i en råvara som ingår med 1% i vilken det får förekomma som mest 1% förorening så innebär det en föroreningshalt på 0,01% (100 ppm) i slutprodukten. 100ppm är satt som en gräns för vad som räknas som förorening i produkten och mängder under det behöver inte medtas i beräkningar. Nordisk Miljömärkning är medveten om att information på denna nivå inte kan fås ut av säkerhetsdatablad och har därför tagit fram intyg, vilka fylls i av råvarutillverkarna som vet vad respektive råvara innehåller. Detta har fungerat bra under många års tid. Det har också medfört att producenten av exempelvis maskindiskmedel uppmärksammats på att vissa råvaror innehåller föroreningar/ingredienser som de inte önskar eller var medvetna om. Precis som KTF påpekar går distributionen av råvaror genom flera led och det är därför extra viktigt att få denna information direkt från råvaruproducenten.

1.1 Generella miljökrav

O1 Recept/formulering

Reckitt Benckiser

Wondering if a separate formula card is needed when all details is now available in the CDV calculation sheet.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comment. If all the information asked for under requirement O1 is included in the CDV-sheet that is enough as documentation of the formulation. This should however contain tradename, chemical name, amounts of constituent substances, CASnr, DIDnr and function for each ingredient. This means that the CDV-sheet (supplied by the Nordic Ecolabelling) needs to be updated with some more columns to fulfill this requirement.

To fulfill requirement O1 there is also a need to state the recommended dosage, a description of the product type and product form (powder, gel, tablet etc) and also MSDS for each ingoing rawmaterial.

O2 Klassificering av produkten

Inga kommentarer

O3 Cancerogena, mutagena och reproduktionstoxiska ämnen(CMR)

Procter&Gamble

Below exemption is import for allowing the usage of GLDA and MGDA.

Complexing agents that replace NTA (e.g. GLDA14 and MGDA15) contain small quantities of NTA as residues from raw material production (as attested in various safety data sheets for the raw materials). Nordic Ecolabelling's review of licensed products shows that there is a certain need for complexing agents with small levels of NTA, and so an exception is made that complexing agents of the type MGDA and GLDA may contain a maximum of 1.0% NTA as an impurity in the raw material as long as the level in the end product is lower than 0.1%.

This stipulation is included in the requirement for clarification. It is also made clear in the section on what counts as a constituent substance and an impurity under section 4.1 above.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for you comments. We will maintain the exemption for NTA in complexing agents to make it possible to use complexing agents such as MGDA and GLDA in the products.

Lilleborg:

Innspill til krav O9 (og O3)

Det bør klargjøres i kriteriedokumentet hvilket av kriteriene O3 og O9 som har forrang. Kan man ha med opptil 100 ppm av et av de 127 parfymeämnene som er listet i bilag 6 (jfr. krav O9) selv om det aktuelle parfymeemnet har en CMR-klassifisering (krav O3)? Eller er det da null-toleranse for det aktuelle parfymeallergenet (jfr. for eksempel Butylphenyl Methylpropional, som er forbudt i svanemerkede maskinoppvaskparfumer per i dag pga industriens selvklassifisering som H361)?

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för era kommentarer. Krav O3 som begränsar CMR-ämnena är det styrande kravet, dvs det är inte tillåtet att tillsätta ämnena som klassificerats som H361 såsom Butylphenyl Methylpropional, detta kommer också att tydliggöras i bakgrundsdocumentet. Parfymämnena i krav O9 kommer justeras efter remissen (se nedan under O9).

O4 Sensibiliserande ämnen

Miljøstyrelsen

O4. Sensibiliserende stoffer. Miljøstyrelsen støtter, at anvendelsen af sensibiliserende stoffer, herunder konserveringsmidler, udelukkes. Det er lidt uklart for de stofgrupper, der er undtaget, om udelukkelsen af ”deklarationspligtige” stoffer først gælder fra 2015, når dette CLP krav træder i kraft, eller det gælder fra nu. Det kan måske præciseres. MST støtter, at kravet bør gælde allerede nu, særligt for parfumestoffer.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Vi ska tydliggöra vad som avses i kravet gällande undantagen och varningstexten som beror av att de ingående ämnena klassas som Resp sens 1A, H334 eller Hud sens 1A, H317.

Enzymer/Enzymes

See a common comments from the Nordic Ecolabelling to all the comments regarding enzymes at the end of this section.

Kemisk-Tekniska Leverantörförbundet (KTF)

En sänkning av gränsen för tillåten halt av enzymer kommer att drabba produkterna onödigt hårt då många använder lösningar där konsumenter inte kommer i kontakt med produkterna. T.ex. används upplösbart hölje i många produktformuleringar. Vi anser att en differentiering ska göras mellan produkter där konsumentkontakt kan förekomma och produkter med upplösbart hölje/omslag.

Procter&Gamble

We would recommend to keep the limit of 0,1% substances classified as H334/R42 and/or H317/R43 as per criteria v. 5. The contact of dishwasher detergents is very limited and in most case there is no direct contact with the product especially when the detergent is in a tabled covered with PVA film.

Reckitt Benckiser

New demand to lower the content of enzymes in the product to below 0,1% active.

- 1) It would be good to be more clear on this demand.
- 2) If enzymes have to be lowered then performance might have to be compensated with other ingredients which might add to the CDV calculation. Today a lot of products come with a dilute able wrapper – hence no consumer contact with the active chemicals. Hence you might consider differentiating if active chemicals are protected by a dilute able wrapper or actually in direct contact with the consumer??

Lilleborg

Vi foreslår å unnta enzymer helt fra krav O4. Vi mener at begrensningen i O4 om at enzymer ikke får inngå i nivåer som utløser advarselen EUH208 (*"Inneholder (namnet på det sensibiliserende ämnet). Kan orsaka en allergisk reaktion."*) er for streng. I praksis vil ikke forbruker utsettes for enzymstøv i det hele tatt ved bruk av maskinoppvaskmiddel. Krav O5 sørger for at man ikke utsettes for enzymstøv ved dosering (*"Enzymer ska vara flytande eller i form av icke dammande granulat"*), og selve vaskeprosessen foregår i et lukket system.

Enzymet protease har avgjørende effekt på maskinoppvaskmidelets evne til å fjerne proteinholdig smuss. Rester av f.eks eggeplomme etter maskinoppvask kan være et reelt forbrukerproblem. Dersom man blir tvunget til å redusere protease-nivået, vil problemet øke.

Merknad til stjernen (*) i O4

Enkelte stoffer har en SCL-verdi i CLP "Specific concentration limit", som er lavere enn den generelle grenseverdien for resp sens 1A (f.eks benzisothiazolinone, som har SCL på 0,05% og dermed krav om advarsel EUH208 allerede ved 0,005%, jfr. CLP annex VI tabell 3.1).

Danlind

Enzymer må ikke tilsættes i mengde større end 0,1% aktiv pga kravet til sensibiliserende stoffer. Dette er et stort problem hvis man vil lave en fornuftig fosfatfri maskinopvask, spesielt fordi performancetesten skal udføres ved 50C mod referencen ved 55C. Vi vil

ikke kunne matche mærkevareproducenterne. Mikrotabs vil som oftest være mere koncentrerede så de bliver særligt hårdt ramt. Desuden er der stor risiko for at enzymerne ender i resp sens 1A kategorien (når de kan blive enige om metoden) og så bliver grænsen 0,01%. Det kan vi ikke bruge til noget. Så er der ikke noget der hedder svanemærket maskinopvask.

Novozymes

Proposed text

The product must not contain substances that are classified as sensitising – H334 (R42) and/or H317 (R43). The following substances are exempted from the requirement:

- Enzymes (*including stabilizers and preservatives in the enzyme raw material*) – **Comment 1**
- Fragrances (see O10)

~~These exempted substances must, however, not occur at levels* that trigger the following warning on the end product's packaging: "Contains (name of sensitising substance). May cause an allergic reaction." – **Comment 2**~~

Comment 1

We propose that criteria regarding enzymes and the exemption from sensitizing substances in O4 are fully aligned with the corresponding section in the Nordic eco-labeling criteria for laundry detergents (R4) by adding the text ” (including stabilizers and preservatives in the enzyme raw material)”. See Annex I (see “bilaga 2” in this document) to this letter for more extensive argumentation.

It is not clear whether the exemption for enzymes covers the entire enzyme raw material or only the active enzyme protein. Enzyme products are without exception supplied as mixtures with stabilizers and in some cases with preservatives. Such stabilizers and preservatives are important for the stability for enzymes. But they are diluted so much that they have no effect in the final product (the dishwasher detergent). As the stabilizers and preservatives can be classified as sensitising they need to be covered by the enzyme derogation in O4.

Comment 2

We propose to remove the paragraph.

Regarding content of Enzymes

The proposed criteria sets limit values for dosing (O15) and performance at low temperature (O22). Compaction of detergents and low temperature washing give many benefits to environment. As consequence, enzyme dosage tends to increase. The concentration limit of enzymes for the warning phrase on allergic reaction is 0.1 % as active enzyme protein¹. If enzyme dosage is limited to less than 0.1%, it will make it difficult for our customers to meet O15 and O22.

Even if the enzyme as active enzyme protein exceeds 0.1%, in reality exposure of enzymes to consumer is minimal due to the product design of dishwashing detergents and enzyme products – typically sold as tablet, powder with granulated enzyme or liquid/gel (as required by O5).

In addition, the label provision gives sufficient warning to consumers. The intent of the allergy phrase is to alert already sensitized individuals. It is not and should not be viewed as a form of “semi-hazard-classification-category” on its own.

Regarding content of fragrance

We do not believe the lack of content requirement in O4 will be a problem with regards to sensitising fragrances as there are already strict content requirements for these in O10.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for all your comments regarding the sensibilising substances. Nordic Ecolabelling knows that enzymes are very important to automatic dishwasher detergents to maintain a good performance. Since enzymes most likely will be classified and receive the warning phrase, "Contains (name of sensitising substance). May cause an allergic reaction.", there will be an exemption from this requirement if it is caused by enzymes. The enzymes used in automatic dishwashing detergents have to be in non-dusting granulates or in liquid form, according to O5, which in combination with limited consumer contact with the products limits the health risks of enzymes in this product category. The exemption regarding stabilizers and preservatives in the enzymatic rawmaterial will be inserted in the same way as in laundry detergents. Regarding the sensitising fragrance substances, the requirement will be unchanged and the sensitising fragrance substances are also limited by requirement 9.

O5 Enzymer

Inga kommentarer, men en del kommentarer om enzymer och deras klassificering finns under O4 (sensibiliserande ämnen)

O6 Miljöfarliga ämnen

Kemisk-Tekniska Leverantörförbundet (KTF), Sverige

De föreslagna kraven innebär att många parfymämnen inte kommer att godkännas, även de mest förekommande parfymämnen som t.ex. limonen. I och med att man även inför nya krav i O9 gällande parfym finns det anledning att fundera på om det är lämpligt att helt förbjuda parfym i kriterierna.

Diskussionen om parfymfria kriterier har vi haft tidigare med Svanen. Alla är medvetna om att majoriteten av konsumenter önskar parfymerade alternativ, men att det samtidigt finns parfymfria alternativ på marknaden. Frågan är vad man vinner på att reglera parfymämnen extra hårt då de konsumenter som har betänkligheter troligen väljer parfymfria alternativ.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Nordisk Miljömärkning är medvetna om att det finns konsumenter på den nordiska marknaden som efterfrågar parfymerade maskindiskmedel och har därför inte förbjudit parfym i denna version. Det är dock värt att notera att det finns nationella skillnader mellan de nordiska länderna om hur stor efterfrågan det är på parfymerade maskindiskmedel, i Danmark är det exempelvis många som efterfrågar parfymfria produkter. Nordisk Miljömärkning vill dock minska mängden sensibiliserande och miljöfarliga ämnen så mycket som möjligt i produkterna, vilket då påverkar halten av parfym som kan ingå. Kravtexten har justerats efter remissen så att formeln i O6 skrivs då på samma sätt som i textiltvättmedel, dvs där det tillåts mycket små halter H410-klassificerade ämnen. I O9 korrigeras kravet så att det även fortsättningsvis är de 26 deklareringspliktiga ämnena, andra ämnen klassificerade med H317 eller H334 samt med det nya tillägget om ytterligare 7 ämnen från SCCS opinions rapport.

Reckitt Benckiser

Substances classified as H410 – Highly toxic to aquatic organisms with long-term effects (R50/53 – Highly toxic to aquatic organisms, and may cause damaging long-term effects in an aquatic environment) are not permitted.

RB comment: Impact of this is that many perfume ingredients will not be accepted. Example Limonene – hence basically means that perfumed variant would not be accepted hence you might as well ban perfume in ecolabeled!

Nordic Ecolabelling's comments

See comments below.

Lilleborg

Det er ikke logisk å forby stoffer som er klassifisert med H410 (R50/53), samtidig som man tillater en viss mengde av stoffer klassifisert med H411 og H412. Klassifiseringene H410, H411 og H412 foretas på bakgrunn av et stoffs LC/EC50-verdi, eller NOEC (jfr. CLP-forskriften ANNEX I PART 4: ENVIRONMENTAL HAZARDS, spesielt tabell 4.1.0). Grunnregelen er at en 10 ganger lavere LC/EC50-verdi enn grensen for H411 utløser H410 (jfr. tabell 4.1.0). Ekstra potente H410-forbindelser multipliseres med en M-faktor (jfr. tabell 4.1.3). Vi foreslår derfor at formelen i krav O6 endres til:

Dosering (g/disk) * $(M \cdot 100 \cdot_{\text{konc}} H410 + 10 \cdot_{\text{konc}} H411 +_{\text{konc}} H412) \leq 0,10 \text{ g/disk}$

Innspill til parfyme i produktet, krav O6 (se også O9)

O6: Dagens kriteriedokument, krav O7 (miljøfarlige stoffer): *"Parfymblandningen bedöms som ett ämne, d v s parfymämnenas klassificering behöver inte anges."* I det nye kriterieforslaget, krav O6, foreslås dette endret til *"I parfymblandningarna ska samtliga parfymämnen finnas med i beräkningen av miljöfarliga ämnen"*. Dersom H410 (R50/53) inkluderes i formelen i O6 (jfr. forslaget i punktet ovenfor), er det ikke nødvendig at samtlige parfymeemner skal betraktes separat. Alle de individuelle komponentenes miljøklassifisering er allerede tatt hensyn til ved beregning av miljøklassifiseringen for parfymeblendingen (jfr. CLP-forskriften ANNEX I PART 4: ENVIRONMENTAL HAZARDS, tabell 4.1.2).

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. The requirement regarding substances classified as H410 (O6) has been modified after the public hearing to contain H410 as well. This will give an opening for very small amounts of substances classified as H410, but still maintain a low level of environmentally hazardous substances in the final product. Nordic Ecolabelling prefers to have all substances included in the calculation instead of looking at perfume as one mixture and will therefore use the formula mentioned above.

Lilleborg

Innspill til parfyme i forpakning, krav O6 (se også O9)

O6: Vi mener at det bør stilles like krav til miljøfarlige forbindelser i eventuell parfyme i forpakningen, som til parfyper som eventuelt inngår i selve maskinoppvaskmiddelet.

I bakgrunnsdokumentet, side 19, står det: *"Parfyper som ingår i förpackningar undantas detta krav då de inte förväntas hamna i vattenmiljön utan istället gå till förbränning"*.

Men en del parfymeemner fra forpakningen vil frigjøres til luften. (Hensikten med parfymeemner er at de skal frigjøres til luft slik at forbrukeren kan innånde dem, "de lukter godt"). Parfymeemner som frigjøres til luften vil etter hvert havne jord- eller i vannmiljøet.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Det är helt riktigt att parfymämnen kan avges till luften och på så sätt sedan kan hamna i vatten eller jord. Parfymämnen i förpackningar väntas inte bidra till mer än ytterst små mängder ämnen klassificerade som miljöfarliga. Nordisk Miljömärkning behåller därför det krav som fanns i remissen om att parfymämnen i förpackningarna ska uppfylla vissa delar av krav O9.

4.3.2 Kapitel 1.1 - Krav på särskilda ämnen

O7 Fosfor

Coop, Sverige

Fosfor

Bra att total fosfor skärps men det är förvånande att det för svensk marknad blir en lättnad jämfört med dagens lagkrav på max 0,5% total fosfat.

Svanen remissen ligger på 0,2g/ disk. EU lagstiftningen kommer att ändras 2017 så totalfosfor inte får överstiga 0,3 g/disk

Om vi då har en tablett som väger 20 g får det i dag max vara 0,5% som är fosfor vilket blir bara 0,1 g/ disk. Det betyder att Svanen kommer godkänna en dubbelt så hög mängd fosfor jämfört med vad den Svenska lagstiftningen tidigare tillåtit.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Nordisk Miljömärkning är medveten om att fosforkravet inte är lika skarpt som den svenska lagstiftningen. Det innebär dock att produkter som ska säljas på den svenska marknaden alltid ska uppfylla svensk lagstiftning, dvs de kan inte innehålla mer än 0,5% fosfor. Nordisk Miljömärkning är en miljömärkning som täcker hela Norden och då det finns platser med hårt vatten i Norden (tex Danmark) och alltså behov av mer fosfor i produkterna för att de ska fungera så har Nordisk Miljömärkning valt att skärpa nivån till 0,2g fosfor/disk i denna version. Texten i kravet har tydliggjorts för att undvika missförstånd angående nationell lagstiftning. Det är dock viktigt att poängtera att Nordisk Miljömärkning inte är en myndighet som ska kontrollera att nationell lagstiftning uppfylls, det är den ansökandes ansvar att säkerställa att lagstiftning uppfylls överallt där produkten säljs.

Lilleborg

Maskindiskmedel $\leq 0,20$ g P/ disk.

Det foreslåtte kravet er ikke vesentlig forskjellig fra kravet i Regulation EU 259/2012 ($\leq 0,30$ g P/ disk). Vi foreslår at man enten harmoniserer med EU 259/2012, eller foretar en vesentlig innskjerping i forhold til det lovpålagte kravet.

Spolglans $\leq 0,10$ g P/ disk.

I og med at doseringen av glansmiddel er satt til 3 ml (ca 3 gram), betyr det at glansmiddelet kan inneholde over 3% P (ca 10% fosfonat). Vi synes at dette er et lite ambisiøst krav, spesielt med tanke på at det reelt sett ikke er behov for fosfonat i glansmiddel.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Begränsningen av fosfor som föreslagits i remissen är en stor skärpning gentemot version 5 av kriterierna. Den nya gränsen ligger också under EUs gräns på 0,30 g P/disk, precis som ni skrivit. Nordisk

Miljömärkning anser att det är relevant att styra produkterna mot lägre innehåll av fosfor och går därför längre än den Europeiska lagstiftningen på denna punkt. När det gäller spolglansen så förstår vi er kommentar och kommer att skärpa den gränsen i det slutgiltiga dokumentet efter avstämning mot hur produkterna idag är formulerade.

Miljøstyrelsen

O7. Fosfor. Det bør måske fremgå lidt klarere at der er tale om et EU krav fra 2017. Desuden, så forstår jeg at Sveriges lovgivning er skarpere (Ok), mens Norges lovgivning på P er slappere end Svanens krav. Betyder bemærkningen at national lovgivning går forud for kravet, at man i produkter til det norske marked kan tilsætte en større mængde P, end Svanen tillader. Det vil være mærkeligt.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Det är helt korrekt att lagstiftningen skiljer sig åt mellan länderna. Om lagkravet är skarpare (som exempelvis för Sverige) så ska lagkravet uppfyllas. I de länder där svanens krav är skarpare än lagstiftningen så ska svanens krav uppfyllas, dvs det skarpaste kravet ska uppfyllas. Detta tydliggörs i bakgrunden samt i kravet efter remissen.

08 Ämnen som inte får ingå i slutprodukten eller finnas som aktivt tillsatta ämnen i råvarorna

Inga kommentarer.

4.3.3 Kapitel 1.2 - Parfym, färg och konserveringsmedel

09 Parfym

NAAF (Astma og Allergiforbundet, avd. Vadsø v/Irene Holko Hansen)

Parfyme bør fjernes helt fra oppvaskmidler samt parfymestoff i emballasjen.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Att helt utesluta parfymmer vore ett bra sätt att minska allergena parfymämnen, men då det fortfarande finns producenter som mernar på att konsumenterna efterfrågar parfymerade produkter har Nordisk Miljömärkning valt att tillåta små mängder parfymmer om de uppfyller de stränga krav som finns på parfymmer (allergener och miljöfarliga ämnen).

Lilleborg

Innspill til parfyme i forpakning,

O9: Vi mener at det bør stilles like krav til allergener i ”parfymeämnen som inngår som en del av förpackningen” som til parfymmer som inngår i selve maskinoppvaskmiddelet. Parfymeemner vil frigjøres til luften både fra parfyme i forpakningen og fra parfyme i produktet. Helseeffekten på forbruker er avhengig av konsentrasjon og type allergen, og ikke av om allergenet er frigitt fra forpakningen eller fra selve oppvaskmiddelet. (Hensikten med parfymeemner er at de skal frigjøres til luft slik at forbrukeren kan innånde dem. Parfymeemner vil altså frigjøres både fra parfyme i forpakningen og fra parfyme i maskinoppvaskmiddelet.)

I bakgrunnsdokumentet, side 26, står det: ”Halten sensibiliserende ämnen i parfymmer som ingår i förpackningarna uppskattas att vara väldigt små i förhållande till parfymmer som tillsätts i

tabletter/pulver/geler. Nordisk Miljömärkning väljer därför att inte begränsa allergenerna i sådana parfymers.

Ved å la være å stille krav til parfymeallergener, er det imidlertid fare for at produsentene velger å flytte allergener fra parfymen i maskinoppvaskmiddelet til parfymen i forpakningen.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning takkar for era kommentarer. Er oro om att allergena parfymers flyttas från produkterna till förpackningen kan vara en risk, men den bedöms inte som så stor. Nordisk Miljömärkning har gjort en bedömning att halterna av parfymers i förpackningarna är väldigt låga vid beräkning per disk, men väljer ändå att efter remiss inkludera parfymämnen i förpackningar i kravet for att på så sätt behandla dem på samma sätt som parfymers tillsatta direkt i produkten.

127 fragrance allergenes

Nordic Ecolabelling: See common comments regarding the 127 fragrance allergenes at the end of this section.

Coop, Sverige

Parfymavsnittet är mycket utvidgat- detta tar opp de 127 sensibiliserande parfymämnen som SCCS tagit fram. Tydligare for konsument att det finns många allergena parfymers bra att det finns gränsvärden.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning takkar for er kommentar, se gemensam kommentar nedan.

Procter&Gamble

Consider restriction of the 127 substances in dishwasher detergents where there the perfume is not in contact with the consumer.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. See common comments below.

Lilleborg (se også O6)

Innspill til parfyme i produktet

O9: "Parfymämnen (127 ämnen*) som omfattas av SCCS "Opinion on fragrances allergenes in cosmetic products" får inte inngå i produktet i halter > 100 ppm (>0,010%) per ämne." Vi har vært i kontakt med et av de ledende parfymehusene i Europa. De mener at det ikke vil være mulig å produsere en parfyme av tilfredsstillende kvalitet med denne begrensningen.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning takkar for er kommentar, se gemensam kommentar nedan.

Nopa

127 parfumestoffer – p.t. kan parfumeleverandørerne ikke levere opplysningerne

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning takkar for er kommentar, se gemensam kommentar nedan.

Parfusale

Parfusale: Det blir extremt svårt att skapa dofter om alla 127 allergener ska vara under 100 ppm.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar, se gemensam kommentar nedan.

Nordic Ecolabelling's comments:

Nordic Ecolabelling appreciates your comments. In the previous version of the criteria for automatic dishwasher detergents Nordic Ecolabelling has limited the 26 fragrance allergens and the ones classified as sensitising with H334 and H317. In this public hearing a proposal to limit all the 127 fragrance allergens in the SCCS opinion for cosmetics were implemented and suggested to be restricted to 100ppm. This proposal has been changed after the public consultation. The new requirement restricts the 26 fragrance allergens, the fragrance substances classified as sensitizers and an additional 7 substances (the most allergenic substances from the SSCS opinion) to 100ppm per substance. This requirement in combination with a now more stricter way of handling fragrance substances classified as environmentally harmful is a more stringent requirement to fragrance allergens than in the previous version.

O10 Godkända färger

Inga kommentarer.

O11 Konserveringsmedel

Inga kommentarer.

4.3.4 Kapitel 1.3 Nedbrytbarhet och CDV

O12 Tensider

Lilleborg

"Alla tensider ska vara anaerobt nedbrytbara"

For å unngå å ramme uproblematisk tensider, foreslår vi at kravet begrenses til at "Dersom det finnes miljøfarlige tensider i produktet, skal disse være anaerobt nedbrytbare."

Dette vil innebære en relevant begrensning i forhold til begrensningene på miljøfarlige stoffer og ikke anaerobt nedbrytbare forbindelser, som allerede ligger i krav O6 og O13.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Se gemensam kommentar nedan.

Danlind

Anaerobe krav til tensiderne er problematiske. Pt har vi kun brukbare tensider fra BASF og det er ikke fordi vi ikke leder. Men som oftest findes der ikke data. Nogle producenter anser ikke kravet for relevant (se vedhæftet brev fra DOW). I de seneste EU-blomst kriterier er man også gået væk fra dette krav, så jeg forstår ikke hvorfor Svanen ikke følger med.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer angående tensider. Nordisk Miljömärkning har förståelse för att det finns behov av andra tensider i maskindisk än i en del andra kemtekniska kriterier. Kravtexten justeras så att en liten mängd icke-anaerobt nedbrytbara tensider kan ingå i produkten förutsatt att de inte är klassificerade som miljöfarliga. Halten icke anaerobt nedbrytbara ämnen begränsas också av krav O13.

O13 Anaerob nedbrytbarhet

Lilleborg

”Innehållet av organiska icke anaerobt nedbrytbara ämnen i maskindiskmedlet (multifunktion samt singelfunktion) respektive spolglansen får inte överstiga:

Maskindiskmedel $\leq 1,2$ g/disk

Spolglans $\leq 0,5$ g/disk

Beräkning för spolglans görs med dosering 3 ml.”

I og med at doseringen av glansmiddel er satt til 3 ml (ca 3 gram), betyr det at glansmiddelet kan inneholde over 15% ikke anaerobt nedbrytbare forbindelser. Vi synes at dette er et lite ambisiøst krav.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Gränsen för spolglans som fanns i remissen var densamma som i EU Ecolabel och sattes så för att harmonisera kravnivåerna. Den gränsen är inte så skarp och kan skärpas när det gäller nordiska förhållande när vi nu väljer att se på en dos på 3ml istället för som tidigare 6ml. Den nya gränsen sätts därför till 0,30g/disk efter remissen, vilket motsvarar ett något högre procentuellt innehåll än i maskindiskmedel men bedöms som en rimlig gräns med avseende på de licensdata som använts som underlag.

O14 CDV – kritisk förtunningsvolym

Kemisk-Tekniska Leverantörförbundet (KTF), Sverige

Sänkningen är för stor. Vi ifrågasätter orsaken till en så drastisk ändring.

Reckitt Benckiser

Very dramatic change going from 80.000 to 35.000 for a multi benefit product. A reduction to 50.000 would be more realistic to achieve same effectiveness.

Novozymes

The proposed lower CDV requirements would give confusion to our customers due to high uncertainties and variable safety factors used for derivation of the DID data. The narrower CDV may be considered when the DID data are more finely tuned.

We want to note that we are in the process of commenting on the enzyme data on the DID list. The DID list is, to our understanding, to be finalized by the Commission in early 2014. Protease is, as a natural part of its catalytic activity, classified as H400 – acute hazard, category: acute 1. However it is proven that impact on environment is negligible due to quick inactivation of the catalytic activity and biodegradation. The DID data do not take this into consideration; thereby the CDV value of the protease becomes unrealistically high with the data currently proposed by Ecolabelling.

Due to the special feature of enzymes, we propose that either enzymes should be exempted from the CDV calculation because it does not reflect reality, or the protease data should be re-assessed.

Nordic Ecolabelling comments

Thank you for your comments. We can understand that you are concerned about the dramatic change of CDV-values. The new limit has been set after recalculating the license data into chronic data. The difference in limit is therefore not as large as it sounds when recalculating the values into chronic data. The limit has also been set to be in line with the requirement in EU Ecolabel where CDVchronic for multifunctional products is limited to 30 000l/wash. Regarding the new DID-list, which will be published in 2014, it will be implemented in this criteria document after the public hearing, ie the CDV limits have been changed a little bit in accordance to the new list. The limits have been modified to be a little less strict due to changes in the data in the DID-list.

4.3.5 Kapitel 1.4 - Dosering, emballage och konsumentinformation

O15 Dosering

Inga kommentarer.

O16 Allmän information

Kemisk -Tekniska Leverantörförbundet (KTF), Sverige

Detta krav bör helt tas bort eftersom krav för hur doseringsinformation ska se ut regleras av en förändringsförordning till detergentförordningen: EU nr 259/2012.

Consumer automatic dishwasher detergents

The packaging of detergents sold to the general public intended to be used as automatic dishwasher detergents shall bear the following information:

— the standard dosage expressed in grams or ml or number of tablets for the main washing cycle for normally soiled tableware in a fully loaded 12 place settings dishwasher, making provisions, where relevant, for soft, medium, and hard water hardness.

Lilleborg

"Rekommenderad dosering ska endast anges för mjukt vatten"

Detta kravet är i strid med EU 259/2012.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för er kommentar. Nordisk Miljömärkning anser att det är relevant att hålla fast i detta krav ändå, eftersom det är viktigt att säkerställa att den dosering som anges på förpackningen är densamma som vid beräkningar och effektivitetstest. Nordisk Miljömärkning anser också att det är mest relevant att ange dosering i mjukt vatten och rekommendera salt där det är hårt vatten, istället för att förvirra konsumenten genom att uppge flera olika doseringar. I lagtexten står det att man ska sätta ut vattenhårdheten där det är relevant. Nordisk Miljömärkning har efter remiss formulerat om kravtexten för att den ska hänga ihop med ovan beskrivna lagtext.

Reckitt Benckiser

Seems to be a very complex direction – why not make it more simple – recommended dose should be based on the water hardness relevant for the market. Performance test should be conducted at this water hardness but min. at 6 dH.

Nordic Ecolabelling's comments

Thank you for your comments. This is not a new requirement, it was the same in version 5. Nordic Ecolabelling thinks it is important to only give the consumer one dosage to

relate to and since most households in the Nordic countries have soft water or dishwashers with a salt container it is most relevant to require a soft water dosage. The performance test should be performed in soft water since that is most relevant for the Nordic market.

O17 Information om fosfater

Miljødirektoratet

I forslaget til at svanemerke produkter skal ha tekst med informasjon om fosfater O17 er norske produkter unntatt. Det henvises til at Norge har egne regler for merking av produkter som inneholder fosfor. Det norske kravet til merking av vaske- og rengjøringsprodukter kan bli borte (ved at produktforskriftens §2-13 blir opphevet). Forslag til endringer i krav til merking og innhold av fosfor har vært på høring, og vi forventer at foreslåtte endringen i produktforskriften vil tre i kraft raskt.

Lilleborg

Merk at fosfatregelverket blir harmonisert i Europa (inkl. Norge) fra 1.1.2017 (EU 259/2012).

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Tack för er kommentar. Vi ska ta med detta i bakgrunden och förhålla oss till det nya fosfatregelverket som träder i kraft 2017 där det troligen inte finns någon föreskrift om fosfatmärkning. Svanenmärkta produkter till den norska marknaden kommer då hanteras på samma sätt som de produkter som säljs i Norden i övrigt.

O18 VNF - Vikt-Nytte-Förhållande

Kemisk -Tekniska Leverantörförbundet (KTF), Sverige

Det nya kravet gör att det blir svårare att sätta mindre förpackningar på marknaden, vilket är ett problem i områden med små butiker.

Reckitt Benckiser

The new demand will make it very difficult to market small size packs which are very unfortunately as. Especially in Norway small pack are in high demand. Primarily due to a more fragmented countries with many small stores, which do not have space to list larger packs. Hence we urge you to reconsider these demands and lower the WUR to 3 instead of 2,5 and consider it to be an either or demand – hence either fulfilment the WUR or fill ration demand.

Lilleborg

Vekt-nytte-forhold-kravet har gått fra 4 g/vask til 2,5 g/vask. Dette ser vi på som litt strengt, og skulle helst ønske at dette kravet ikke endres. Alternativt om 4 g/vask kan fortsette å gjelde multifunksjonstabletter som også inneholder glansmiddel (to produkter i én).

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling thank you for your comments. Nordic Ecolabelling wishes to promote products with low amounts of packaging materials per dose; which is done both through WUR (O18) and fill ratio (O19). Nordic Ecolabelling would like to promote products that are not sold in very small packages with just a few doses in them, but rather promote well-packed products using small amounts of packaging materials. The limit for WUR has after the hearing been changed to 2,75g/dish to give a little bit more flexibility

and the fill ratio will remain at 22 doses / liter packaging. The two limits seem to be in line with the WUR and fill ratio that can be found on well packed products.

O19 Fyllnadsgrad

Coop, Sverige

Fyllnadsgrad. Bra att det blir tydligare och skärpt

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar och uppskattar att ni är positiva till ökat antal doser per liter emballage.

Lilleborg

22 doser/liter er et strengt krav, som blir vanskelig for oss å gjennomføre.

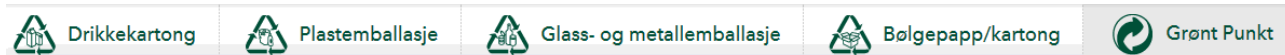
Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar. Gränsen på 22 doser är baserad på en beräkning av fyllnadsgrad för produkter på marknaden (miljömärkta och icke-miljömärkta), det visade sig då finnas en skillnad i hur välpackade förpackningarna var vid cirka 22 doser/liter. Kravet kommer att behållas på 22doser/liter.

O20 Plastemballage

Lilleborg

På forbrukerpakning ser vi det som mest hensiktsmessig og forbrukervennlig å kunne fremheve kildesorteringssymboler i henhold til Grønt Punktts anbefalinger, fremfor materialsymbolene i DIN 6120 eller motsvarende (PET, PE osv.)

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för er kommentar om förpackningar. Vi kommer justera kravtexten så att det blir tydligt att denna nya märkning också blir ett godkänt alternativ där den finns (förnärvarande i Sverige och Norge).

O21 Retursystem

Inga kommentarer.

4.3.6 Kapitel 2 - Effektivitet

O22 Effektivitet

Coop, Sverige

Effektivitet

Även bra att ha effektivitetskrav vid lägre temperatur.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Nordisk Miljömärkning tackar för era stöttande kommentarer.

Cederroth, Sverige

Vi ställer oss inte helt positiva till lägre disktemperatur och kortare program.

Det refereras till en testmetod som ännu inte är fastslagen varför vi inte kan lämna några direkta synpunkter på denna. Vi anser dock att temperaturen för effekttesterna inte bör vara lägre än föreslagna 50°C.

- Lägre temperatur och kortare program kan komma att kräva kraftfullare diskmedel för att få disken ren.
- Det kan innebära problem för maskindiskmedel i tablettform då de har en viss upplösningstid i maskinen. Om diskprogram är för korta hinner inte tabletten lösas upp ordentligt.
- Diskmedelstabletter har fördelar jämfört med pulver. Genom att lägga blekmedel och enzymer i olika skikt ökar stabiliteten för enzymerna med bättre diskeffekt som följd.
- Det finns hygieniska/mikrobiologiska aspekter på att inte diska vid för låga temperaturer.

Vi anser att det ska vara möjligt att själv kunna utföra testerna inom givna ramar.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Testet i denna version kommer att genomföras vid 50°C för produkten och 55°C för referensmedlet, för att på så sätt säkra att produkterna fungerar väl även vid 50°C. Detta sätt att testa på fanns även med i förra versionen av kriterierna, men då som ett poängkrav. Gällande genomförande av tester på eget laboratorium, så kan det göras förutsatt att laboratoriet uppfyller kraven i kriteriernas bilaga 1 avsnitt 1.

Energimyndigheten, Sverige

Energimyndigheten ser positivt på förslaget som lagts. Att krav och möjlighet att visa på maskindiskmedel som har god diskeffekt vid 50 till 55°C gör att energianvändningen kan minskas. Många av dagens diskmaskiner har även program som har en disktemperatur på 60-70°C.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för er positiva inställning till temperatursänkningen till 50°C i effektivitetstestet.

Kemisk -Tekniska Leverantörförbundet (KTF), Sverige

Ändringen av testtemperatur bör verifieras ytterligare innan den införs. Det är svårt att komma med kommentarer till en testmetod som inte har utvärderats. Generellt kan sägas att det krävs kraftfullare diskmedel vid lägre disktemperatur för att uppnå samma effekt. Det kan även vara hygieniskt ogynnsamt att diska vid för låga temperaturer. Den lägre temperaturen och kortare diskprogram gynnar inte diskmedelstabletter som tar något längre tid på sig att lösas upp. Tabletter är fördelaktiga eftersom man kan välja att de löses upp i en viss ordning för att förbättra diskresultatet. Smutskategorierna bör kunna anpassas till vilken typ av diskmedel som ska testas. Flytande diskmedel utan blekmedel bör kunna testas utan den blekbara smutskategorin. Dessa diskmedel är utvecklade för korta program och icke ingrodd smuts.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Under remisstiden har flera olika tillverkare testat den modifierade testmetoden med det nya referensdiskmedlet. Referensdiskmedlet har då visat sig fungera väl. När det gäller bedömningen av resultatet så kommer det efter remiss finnas två alternativ till att bedöma resultaten; antingen genom att testprodukten är lika bra/bättre än referensen i varje smutskategori eller att testproduktens medelvärde för samtliga fläckar är bättre än referensmedlets. När det gäller flytande produkter så anser Nordisk Miljömärkning att de bör uppfylla samma krav som övriga produkter och kommer nu även ha en möjlighet att visa att de uppfyller kravet med hjälp av sitt medelvärde.

Reckitt Benckiser, Sverige

Test at 50 vs 55 degrees – OK, if it is accepted that the test will be conducted in two different machine types. Suitable dishwasher with a 50 °C program for IKW cleaning performance testing do not have a program with 55 °C in the main wash. Hence the use of two dishwashers is required!

Winn or parity on all soil categories vs reference product is problematic in relation to liquid or gel which does not contain bleach. Hence should be possible to exclude bleach stain types equal to the praxis of textile detergents. The gel is specifically targeted for short cycle programs and for fresh dirty plates, cops etc. – hence the tea is not important stain type for this product type. The Gel is highly appreciated by the consumers.

Water hardness – May we suggest you rephrase and instead require that the test is performed at min. 6 dH. Please note the lower dH the easier it is to get good performance.

Repetition of tests: One test enough? What variation is acceptable just round up/down to full number is NOT acceptable: Just to round up / down the results is not based on any scientific background. Based on the IKW test protocol and in line with nearly all test institutes conducting IKW cleaning performance test; the results should be added with 1 digit behind the comma (e.g. 8,1). In addition a statistical analysis should be conducted to prove, if the scores are parity or not with a 95 % confidence level. The number of repetitions in the test should be minimum 3 as indicated in the official IKW test protocol.

Nordic Ecolabelling's comments

Nordic Ecolabelling appreciates your comments on the performance test. The temperature for the test product will be 50°C and 55°C for the reference detergent. After discussions with producers it seems that most machines will be able to perform the test in one machine at both temperatures. After the public hearing the way of evaluating the test results have been changed to open up for two ways of evaluating; the product needs to be as good as or better than the reference in the 4 categories or it has to have an overall average (of all 8 soil types) better than the reference detergent. It has also been added that the results should be stated with a 95% confidence interval. This should make it possible for all types of products of high quality to fulfill the requirement. When it comes to number of repetitions this is stated in the IKW standard to be a minimum of 3 dishwashing cycles, which now has been clarified in the requirement and background document as well. The water hardness will be kept at 6°dH, since most of the households in the Nordic region has soft water and it is relevant that all tests (from different laboratories) are performed at the same water hardness.

Samsung, Sverige

Enligt våra produktspecialister här på Samsung så är det rätt vanligt med maskiner som har 50°C program.

Men det är också vida känt att vid disk på 50°C så blir inte disken ren så det är väldigt ovanligt att 50 graders program används i realiteten.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Det är positivt att höra att det är vanligt med 50°C program på diskmaskinerna på marknaden. De tester vi har sett vid 50°C visar goda resultat, dvs att produkterna rengör mycket bra även vid 50°C.

Lilleborg

"Spolglansen ska i kombination med referensdiskmedlet (IEC-D) ge ett resultat lika bra eller bättre som referensspolglansen i kombination med referensdiskmedlet (IEC-D) för att undvika vattenfläckar samt återsmutsning av disken. Testet genomförs på samma sätt som för maskindiskmedel."*

IKW-metoden er ikke beregnet på å teste glansemiddeleffekt, og er ikke egnet til det. Vi foreslår enten at dere kontakter et testinstitutt som har en validert metode for å teste glansemiddeleffekt, eller at dere fokuserer på kravene til innholdsstoffer fremfor effektkravene for glansemiddel. (Kravene til innholdsstoffer ser gjennomgående lite ambisiøse ut for glansemiddel, se for eksempel innspill på O7 og O13).

"Övriga funktionspåståenden angående produktens effektivitet ska också testas och visas uppfyllda (såsom kortprogram, lägre temperaturer, specifika fläckar eller dylíkt)"

Her ville det være nyttig om dere presiserer hva dere krever av dokumentasjon på øvrige funksjonspåstander. (Skal det testes med IKW-metoden? Hva med påstander som ikke kan testes med IKW-metoden?)

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Test av spolglans är inte så vanliga på marknaden och det är tveksamt till hur tydliga effekter som kan ses vid detta test. Nordisk Miljömärkning har därför efter remissen valt att ta bort kravet till effektivitetstester på spolglans och har istället säkrat att kraven på spolglansens innehåll är sådana att de begränsar de icke nedbrytbara och toxiska ingående ämnena ytterligare. Gällande andra funktionspåståenden så ska de visas med relevanta tester, dvs andra tester än IKW kan användas för sådan dokumentation där det finns mer relevanta tester att tillgå.

Danlind

Vi har testet det nye referencemiddel IEC-D. Umiddelbart ser niveauet fornuftigt ud, men beståelseskrakterne er jeg uenig i. Hvis man skal være bedre end referencen på alle smudstyperne vil det blive meget vanskeligt at lave produkter med relativt lav pH. Og det kan vel ikke være ønskeligt. Mange vil ofte have problemer med te og mælk, især ved 50C, fordi fjernelse af disse smudstyper kræver høj pH. Og endnu mere hvis kravene vedr enzymer implementeres. Produkter med lav pH kan feks være DW geler som ikke kan have høj pH af hensyn til enzymerne. Gelerne kan heller ikke indeholde blegemiddel, så de vil helt forsvinde med de nye kriterier.

Høj pH er generelt ikke ønskværdig af hensyn til materialebeskadigelse og klassificering af produktet så det vil modarbejde udviklingen af gode produkter. Mit forslag er at justere pH i referencen ned med bicarbonat, samt lave en form for gennemsnitsvurdering sådan at der bliver en smule fleksibilitet.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Vi förstår att det kan uppstå problem på grund av lågt pH och den nu lägre temperaturen. Införandet av möjligheten att bedöma slutresultatet som ett medelvärde av samtliga fläckar borde dock innebära mer flexibilitet och inte göra det omöjligt för vissa produkttyper att klara testet. Att sänka pH i referensmedlet är tyvärr inte något Nordisk Miljömärkning kan göra då det är WFK¹ som tillverkar den formuleringen och ansvarar för den. I denna version av kriterierna har det efter remiss dock även införts en möjlighet att som tidigare även testa mot referensmedlet IEC-B.

Nopa

Det er meget svært at se, allerede nu, hvilke udfordringer dette kriterie vil give. For at få et indtryk, har jeg taget et par stikprøver, af vore nuværende formuleringer. Her er der nogle der består og nogle som skal justeres. Udfordringen kan være at funktionsteste ved 50 grader, men det har vi ingen erfaring med. En anden udfordring, kan være at afspændingsmidlet skal testes.

Vi har følgende kommentarer til kriteriet

- 127 parfumestoffer – p.t. kan parfumeleverandørerne ikke levere oplysningerne
- Ny effektivitetstest – Hvad/hvor meget dokumentation skal der til. Er det f.eks. nok at vi har test på at en indgående råvare ved en vis konc. har en effekt?
- Er det kun IKW-test som accepteres, eller kan andre f.eks Chelab (DETERGENTS FOR DISHWASHERS (code 015) – decision of the European Commission 2011/263/EU of 28 April 2011) der anvendes ikke helt de samme smudstyper, bruges?

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Kommentaren om parfymämnen finns besvarad under O9. Effektivitetstestet innebär, på samma sätt som tidigare, att den slutgiltiga produktens effektivitet testas genom att bedöma hur rena koppar, tallrikar osv blir i jämförelse med ett referensmedel. Dokumentationen som krävs är ett testprotokoll som visar alla resultat i jämförelse mot referensen samt att produkten då är lika bra eller bättre än referensen. Testet som refereras till här kommer inte att accepteras i denna version av kriterierna, då det inte är helt likvärdigt med IKW-testet och innefattar andra fläckar, vilket blir ännu tydligare nu när testet i denna kriterieverion har justerats. Nordisk Miljömärkning kommer dock att följa IKWs revision av IKW-testet och kommer att värdera om det ska införas som ett alternativ i kriterierna när det är klart.

4.3.7 Kapitel 3 - Kvalitets- och myndighetskrav

Inga kommentarer.

¹ WFK: <http://www.testgewebe.de/index.php?page=gsm-d>

4.3.8 Bilagorna

Inga kommentarer.

4.3.9 Nya kriterier

Miljøstyrelsen

”New criteria”, side 15, kan måske tilføjes til muligheden for at se på krav om fornybare stoffer, at Svanen vil kigge på muligheden for at stille flere og de rigtige krav bagud i produktkæden, ved at se på decideret råvaredeklarerationer om oprindelse mm.

Nordisk Miljömärknings kommentarer

Nordisk Miljömärkning tackar för era kommentarer. Under hösten 2014 kommer ett tvärgående projekt genomföras inom Nordisk Miljömärkning om råvaror och då även förnybara råvaror för att se över hur krav kan ställas för att göra bästa möjliga nytta på detta område för respektive produktgrupp.

5 Kommentarer till bakgrunden, i detalj

Inga specifika kommentarer till bakgrunden har inkommit. De som kommenterat bakgrundstext har tagit med det i sin kommentar av kravtexten, se ovan under respektive krav.

6 Diskussion och slutsatser

De allra flesta inkomna remisskommentarerna har varit konkreta och tydliga och innehållet mycket goda inspel på kravtexterna.

De punkter som kommenterades mest under remissen var:

- Sensibiliserande ämnen, framförallt enzymer (O4)
- Miljöfarliga ämnen (O6)
- Parfymer (O9)
- CDV (O14)
- Förpackning (O18-19)
- Effektivitetstest (O22)

Kommentarerna på ovan nämnda krav samt även på en del andra krav har gett upphov till justeringar av kravtexter, se mer detaljerat nedan i tabell 5 där justeringarna/ändringarna finns listade. Tillhörande bakgrundstexter har också uppdaterats.

I tabell 5 nedan framgår lite mer detaljerat vilka justeringar som gjorts under respektive krav. Den nya texten är markerad med fettext i kolumnen ”kravtext efter remiss”.

Tabell 5. Sammanställning över justerade kravtexter efter remissen.

Kravnummer	Kravtext i remissen	Kravtext efter remissen				
O4 Sensibiliserande ämnen	Ämnen, som är klassificerade som sensibiliserande med H334 (R42) och/eller H317 (R43) får inte ingå i produkten. Följande ämnen undantas kravet: Enzymer Parfyer (se O9) För dessa undantag gäller dock att de inte får ingå i halter* som förorsakar följande varning på slutproduktens förpackning: "Innehåller (namnet på det sensibiliserande ämnet). Kan orsaka en allergisk reaktion."	Ämnen, som är klassificerade som sensibiliserande med H334 (R42) och/eller H317 (R43) får inte ingå i produkten. Följande ämnen undantas kravet: -Enzymer -Parfyer (se O9) Parfyer, som innehåller ämnen klassificerade med H334 och/eller H317, får inte ingå i halter* som förorsakar följande varning på slutproduktens förpackning: "Innehåller (namnet på det sensibiliserande ämnet). Kan orsaka en allergisk reaktion."				
O6 Miljöfarliga ämnen	Inga ämnen klassificerade med H410 - Mycket giftigt för vattenlevande organismer med långtidseffekter (R50/53 - Mycket giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i miljön) får ingå. Ämnen klassificerade med H411 (R51/53) och/eller H412 (R52/53) begränsas enligt följande formel: Dosering (g/disk) * (10 * $\text{konc}_{\text{H411}} + \text{konc}_{\text{H412}}$) ≤ 0,10 g/disk Eller Dosering (g/disk) * (10 * $\text{konc}_{\text{R51/53}} + \text{konc}_{\text{R52/53}}$) ≤ 0,10 g/disk	Ämnen klassificerade med H410 (R50/53), H411 (R51/53) och/eller H412 (R52/53) begränsas enligt följande formel: Dosering (g/disk) * (100 * $\text{konc}_{\text{H410}} + 10 * \text{konc}_{\text{H411}} + \text{konc}_{\text{H412}}$) ≤ 0,10 g/disk Eller Dosering (g/disk) * (100 * $\text{konc}_{\text{R50/53}} + 10 * \text{konc}_{\text{R51/53}} + \text{konc}_{\text{R52/53}}$) ≤ 0,10 g/disk				
O7 fosfor	Den totala fosforhalten får inte överstiga följande: Maskindiskmedel ≤ 0,20 g P/disk Spolglans ≤ 0,100 g P/disk Nationell lagstiftning är överordnat detta krav.	Den totala fosforhalten får inte överstiga följande: Maskindiskmedel ≤ 0,20 g P/disk Spolglans ≤ 0,030 g P/disk Observera nationell lagstiftning om fosfor där produkten ska säljas/markandföras. I Sverige råder fosfatförbud för maskindiskmedel (och en maxgräns på 0,5 vikt% fosfor).				
O9 Parfym	-Parfymämnen (127 ämnen) som omfattas av SCCS "Opinion on fragrances allergenes in cosmetic products" får inte ingå i produkten i halter > 100 ppm (>0,010 %) per ämne. Parfymämnen som klassificeras som H317 (R43) och/eller H334 (R42) får inte ingå i produkten i halter > 100 ppm (>0,010 %) per ämne. <i>*De 127 parfymämnena finns listade i bilaga 6</i>	-De 26 parfymämnen som omfattas av krav om deklarering i Tvätt- och rengöringsförordningen 648/2004/EEC med senare ändringar får inte ingå i halter > 100 ppm (>0,010 %) per ämne -Parfymämnen som klassificeras som H317 (R43) och/eller H334 (R42) får inte ingå i produkten i halter > 100 ppm (>0,010 %) per ämne. -Följande parfymämnen får inte ingå i produkten i halter > 100 ppm (>0,010 %) per ämne: <table border="1"> <thead> <tr> <th>INCI name (or, if none exists, perfuming name according to CosIng)</th> <th>CAS number</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>CANANGA ODORATA and Ylang-ylang oil</td> <td>83863-30-3; 8006-81-3</td> </tr> </tbody> </table>	INCI name (or, if none exists, perfuming name according to CosIng)	CAS number	CANANGA ODORATA and Ylang-ylang oil	83863-30-3; 8006-81-3
INCI name (or, if none exists, perfuming name according to CosIng)	CAS number					
CANANGA ODORATA and Ylang-ylang oil	83863-30-3; 8006-81-3					

		<table border="1"> <tr> <td>EUGENIA CARYOPHYLLUS LEAF / FLOWER OIL</td> <td>8000-34-8</td> </tr> <tr> <td>JASMINUM GRANDIFLORUM / OFFICINALE</td> <td>84776-64-7; 90045-94-6; 8022-96-6</td> </tr> <tr> <td>MYROXYLON PEREIRAE</td> <td>8007-00-9;</td> </tr> <tr> <td>SANTALUM ALBUM</td> <td>84787-70-2; 8006-87-9</td> </tr> <tr> <td>Turpentine oil</td> <td>8006-64-2; 9005-90-7; 8052-14-0</td> </tr> <tr> <td>Verbena absolute</td> <td>8024-12-02</td> </tr> </table>	EUGENIA CARYOPHYLLUS LEAF / FLOWER OIL	8000-34-8	JASMINUM GRANDIFLORUM / OFFICINALE	84776-64-7; 90045-94-6; 8022-96-6	MYROXYLON PEREIRAE	8007-00-9;	SANTALUM ALBUM	84787-70-2; 8006-87-9	Turpentine oil	8006-64-2; 9005-90-7; 8052-14-0	Verbena absolute	8024-12-02
EUGENIA CARYOPHYLLUS LEAF / FLOWER OIL	8000-34-8													
JASMINUM GRANDIFLORUM / OFFICINALE	84776-64-7; 90045-94-6; 8022-96-6													
MYROXYLON PEREIRAE	8007-00-9;													
SANTALUM ALBUM	84787-70-2; 8006-87-9													
Turpentine oil	8006-64-2; 9005-90-7; 8052-14-0													
Verbena absolute	8024-12-02													
O10 färgämnen	Konserveringsmedel, som ingår i slutprodukt eller i något ingående ämnen får inte vara bioackumulerbara. Konserveringsmedel bedöms som icke bioackumulerande om BCF < 500 eller logKow < 4. Om båda värdena finns tillgängliga, ska värden för högst uppmätta BCF användas.	Färgämnen, som ingår i slutprodukt eller i ingående ämnen oavsett funktion , får inte vara bioackumulerbara alternativt vara godkända för användning i livsmedel med ett E-nummer . Färgämnen anses inte vara bioackumulerbara om BCF < 500 eller logKow < 4,0. Om det finns upplysningar om både BCF och logKow, ska värden för högst uppmätta BCF användas.												
O12 tensider	Alla tensider ska vara lätt nedbrytbara (aerobt). Alla tensider ska vara anaerobt nedbrytbara (se även O6).	Alla tensider ska vara lätt nedbrytbara (aerobt). Alla tensider som är klassificerade som miljöfarliga* ska vara anaerobt nedbrytbara (se även O6). *Miljöfarliga med H410, H411, H412, H413												
O13 anaerob nedbrytbarhet	Innehållet av organiska icke anaerobt nedbrytbara ämnen i maskindiskmedlet (multifunktion samt singelfunktion) respektive spolglansen får inte överstiga: Maskindiskmedel ≤ 1,2 g/disk Spolglans ≤ 0,50 g/disk Beräkning för spolglans görs med dosering 3 ml.	Innehållet av organiska icke anaerobt nedbrytbara ämnen i maskindiskmedlet (multifunktion samt singelfunktion) respektive spolglansen får inte överstiga: Maskindiskmedel ≤ 1,2 g/disk Spolglans ≤ 0,30 g/disk Beräkning för spolglans görs med dosering 3 ml.												
O14 CDV	CDV-kronisk: Maskindiskmedel (multifunktion) < 35000 liter Maskindiskmedel (singel funktion) < 25000liter Spolglans < 10000liter <i>Enligt DID-listan daterad januari 2007</i>	CDV-kronisk: Maskindiskmedel (multifunktion) < 38 000liter Maskindiskmedel (singel funktion) < 28 000liter Spolglans < 10 000liter <i>Enligt DID-listan daterad 2014</i>												
O17 Information om fosfater	I Norge finns särskilda regler för märkning av produkter som innehåller av fosfor.	Observera nationell särslagstiftning gällande fosfor i Sverige och Norge (för Norge gäller FOR-2004-06-01-922).												
O16 – Doseringsanvisning/konsumentinformation	Rekommenderad dosering ska endast anges för mjukt vatten (0-6 dH), angiven dosering ska vara densamma som används vid effektivitetstestet. För hårt vatten ska det ges rekommendation att använda avhårdare i diskmaskinen.	På emballaget ska följande tydligt framgå: -Rekommenderad dosering* för mjukt vatten (0-6° dH) samt att det ska finnas en rekommendation om att använda salt som avhårdare vid hårt vatten. -Information att produkten fungerar vid/från 50°C (eller lägre om det testats vid ännu lägre temperatur). <i>*Rekommenderad dosering för mjukt vatten ska vara densamma som den som användes vid effektivitetstestet.</i>												

O18 - VNF	Produktens vikt/nyttoförhållande (VNF) får inte överstiga Tabell 5. Gränsvärden för VNF <table border="1" data-bbox="501 353 849 539"> <thead> <tr> <th></th> <th>VNF</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Maskindiskmedel (multifunktion samt singelfunktion)</td> <td>2,5g/disk</td> </tr> <tr> <td>Spolglans</td> <td>1,5g/disk*</td> </tr> </tbody> </table> *Spolglans beräknas utifrån en dosering på 3 ml. För beräkning av produktens vikt/nyttoförhållande (VNF) se bilaga 2.		VNF	Maskindiskmedel (multifunktion samt singelfunktion)	2,5g/disk	Spolglans	1,5g/disk*	Produktens vikt/nyttoförhållande (VNF) får inte överstiga Tabell 5. Gränsvärden för VNF <table border="1" data-bbox="880 331 1359 465"> <thead> <tr> <th></th> <th>VNF</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Maskindiskmedel (multifunktion samt singelfunktion)</td> <td>2,75g/disk</td> </tr> <tr> <td>Spolglans</td> <td>1,50g/disk*</td> </tr> </tbody> </table> *Spolglans beräknas utifrån en dosering på 3 ml. För beräkning av produktens vikt/nyttoförhållande (VNF) se bilaga 2.		VNF	Maskindiskmedel (multifunktion samt singelfunktion)	2,75g/disk	Spolglans	1,50g/disk*
	VNF													
Maskindiskmedel (multifunktion samt singelfunktion)	2,5g/disk													
Spolglans	1,5g/disk*													
	VNF													
Maskindiskmedel (multifunktion samt singelfunktion)	2,75g/disk													
Spolglans	1,50g/disk*													
O20 Emballage	PVC eller andra halogenerade plaster får inte ingå i förpackningen. Plastförpackningar ska vara märkta med symbol och polymertyp enligt DIN 6120, del 2, eller motsvarande.	-PVC eller andra halogenerade plaster får inte ingå i förpackningen. -För att underlätta sortering för materialåtervinning ska alla förpackningar ha information om vad de består av och hur de ska sorteras av relevant användarled. De kan vara märkta enligt europeiska standarder (tex DIN 6120, del 2), rekommendationer från nationella insamlingssystem (såsom exempelvis Grønt Punktts eller FTIABs rekommendationer) eller motsvarande.												
O22- effektivitetstest	-Maskindiskmedlet ska med rekommenderad dosering ge en diskeffekt lika med eller bättre än referensdiskmedlet (IEC-D) vid 50°C i alla fyra smutskategorierna (blekbart, fastbränt, amylasspecifikt, proteasspecifikt). -Diskeffekten ska testas enligt standardtest för maskindiskmedel framtaget av IKW (Association of German Detergent Manufactures e V /Industrieverband Körperpflege und Waschmittel e.V.), med följande justeringar: - Disktemperatur 50°C och 55°C för referensen - Vattenhårdhet 6° dH - Referensmedel IEC-D ska användas med en dosering på 20 g. - Referensspolglans (formula III)* vid doseringsinställning mellan 2 och 3. -Spolglansen ska i kombination med referensdiskmedlet (IEC-D) ge ett resultat lika bra eller bättre som referensspolglansen* i kombination med referensdiskmedlet (IEC-D) för att undvika vattenfläckar samt återsmutsning av disken. Testet genomförs på samma sätt som för maskindiskmedel. *Som referensspolglans används spolglansen "formula	-Maskindiskmedlet ska med rekommenderad dosering ge en diskeffekt vid 50°C, med ett medelvärde per smustyp (vid minimum 3 diskcykler), lika med eller bättre än referensdiskmedlet, IEC-D eller IEC-B, i alla fyra smutskategorierna (blekbart, fastbränt, amylasspecifikt, proteasspecifikt). Alternativt bedöms produkten som likvärdig om medelvärdet (av alla 8 smustyper vid minimum 3 diskcykler) är bättre än för referensen. 95%-igt konfidensintervall används vid bedömning av resultaten. -Diskeffekten ska testas enligt standardtest* för maskindiskmedel framtaget av IKW (Association of German Detergent Manufactures e V /Industrieverband Körperpflege und Waschmittel e.V.), med följande justeringar: - Disktemperatur 50°C och 55°C för referensen - Vattenhårdhet 6° dH - Referensmedel IEC-D eller IEC-B ska användas med en dosering på 20 g. - Referensspolglans (formula III)** vid doseringsinställning mellan 2 och 3. -Övriga funktionspåståenden angående produktens effektivitet ska också testas (med relevanta testmetoder) och visas uppfyllda (såsom kortprogram, lägre temperaturer, specifika fläckar eller dylikt) *IKW-testet är under revision och det förväntas finnas en reviderad version klar efter sommaren 2014. När det är klart kommer Nordisk Miljömärkning värdera testet och eventuellt införa det som ett alternativt test.												

	<i>III" som finns specificerad i Appendix D i standarden EN 50242:2008.</i> -Övriga funktionspåståenden angående produktens effektivitet ska också testas och visas uppfyllda (såsom kortprogram, lägre temperaturer, specifika fläckar eller dylikt)	**Som referensspolglans används spolglansen "formula III" som finns specificerad i Appendix D i standarden EN 50242:2008.
Bilaga 3 och 4 – intyg producent respektive råvarutillverkare		Uppdatering av bilaga 3 och 4 i samband med justering av O9 (parfymämnen)
Bilaga 5 - effektivitetstest		Bilagan uppdaterad i samband med uppdatering av krav O22 (effektivitet)
Bilaga 6 – parfymallergener	127 parfymallergener listade enligt SCCS opinion	Bilaga 6 har strukits efter remiss, då krav O9 justerats.

Bilaga 1 Remissbrev

Remiss – förslag till reviderade kriterier för Svanenmärkning av Maskindiskmedel

Nordisk Miljömärkning ger er möjligheten att lämna synpunkter på vårt förslag till reviderade kriterier för Svanenmärkning av **Maskindiskmedel**. Era synpunkter är viktiga när förslaget behandlas i den nordiska organisationen. Era kommentarer bör vara skriftliga och tas tacksamt emot senast **2013-11-15**.

Förslaget till reviderade kriterier för svanenmärkning av maskindiskmedel finns publicerat på Nordisk Miljömärkningshemsidor:

<http://www.svanen.se/Foretag/Kriterier/kriterie/?productGroupID=10001>

På samma länk finner ni också bakgrundsdokument, svarsformulär, beräkningsark och remisslistor.

De viktigaste ändringarna som föreslås och där vi framförallt vill få era kommentarer är:

- Effektivitetstestet har justerats med ändring av temperatur till 50°C samt med nytt referensmedel (O22). Under remisstiden kommer Nordisk Miljömärkning genomföra effektivitetstester med ändrad temperatur och referensformulering för att säkerställa metoden och att goda resultat uppnås med den.
- Fyllnadsgrad är i denna version ett obligatoriskt krav (O19), kravet på VNF är skärpt (O18).
- Spolglans kan nu märkas som en separat produkt, dvs måste inte vara knuten till ett specifikt maskindiskmedel (produktgruppsdefinitionen).
- Parfymkraven har skärpts genom att samtliga parfymämnen ska uppfylla kravet om miljöfarliga ämnen (O6) samt att de 127 allergener som finns i SCCS "opinion on fragrances for cosmetics" begränsas till 100ppm per allergen (O9). Även parfymämnen i förpackningarna begränsas (O9).
- CDV-kravet är nu CDV-kronisk och har en ny gräns (O14).
- Fosforkravet har skärpts i linje med detergentförordningens beslut (O7).
- Poängsystemet har strukits.

Vem kan lämna remissvar?

Alla personer, företag och institutioner som är intresserade att vara med och utveckla miljömärkningskriterierna för Maskindiskmedel kan lämna synpunkter på förslaget. Vi ber er sprida information om remissen till de som kan tänkas vara berörda av förslaget.

Hur kan remissvar lämnas?

Ert remissvar vill vi helst få via formuläret på hemsidan eller e-post men fax eller brev går också bra. Skicka svaren till någon av följande adresser senast den **15 november 2013**:

E-mail: susanna.vesterlund@svanen.se

Brev: Miljömärkning Sverige AB, 118 80 Stockholm

Fax: 08-55 55 24 01 Tel: 08-55 55 24 40

Med vänliga hälsningar

Susanna Vesterlund
Projektledare
Nordisk Miljömärkning

Bilaga 2 – Novozymes Appendix 1

Annex I

Argumentation previously submitted for the criteria for laundry detergents, which is equally valid for dishwasher detergents. We will be happy to resubmit other documentation and statements submitted prior to the revision of the Nordic Ecolabelling criteria for laundry detergents, if needed.

Exemption of stabilizers (i.e. preservatives) in liquid enzyme preparation

Previously Boric acid was used to stabilize protease enzymes. Boric acid is known today to be a reproductive toxin and it is also listed on the ECHA Candidate List of SVHC's for Authorisation. Novozymes engaged in very early efforts in finding 4-FPBA as an alternative to Boric acid. 4-FPBA is a stabilizer which works as a protease inhibitor to prevent proteolytic degradation.

Since enzymes are also readily biodegradable, we in some cases add preservatives to liquid enzyme preparations to ensure enzyme stability until they are used in the final detergent formulation. Furthermore, if microbial growth is not controlled, enzymes will lose activity before added in detergent products, and we risk to introduce contaminating microorganisms to detergent products. In order not to introduce this problem to a detergent product, it is sometimes necessary to add a preservative to our enzyme products.

We are aware that there may be safety concerns about preservatives which in pure form or concentrated preparations are classified as skin sensitizers (R43). However, some of these substances are needed in terms of product quality and are very efficient at low concentrations. Preservatives used in enzyme preparations are not considered as ingredients in detergent formulations but may be present at trace levels, far below safety concerns. According to EU Detergent Regulation, preservatives should be on detergent labels regardless concentration in detergent products. A.I.S.E. has produced a guideline for labelling requirements according to the EU detergent regulation and it has been accepted by the Commission. In Section 5.3, Ingredient Labelling Guidance bullet 11 it is stated that, "*preservatives at trace level will need to be labelled as ingredients unless the preparation manufacturer can demonstrate that these traces are technically unavoidable and technologically ineffective and do not cause adverse effects to human health even for sensitised persons*". This rationale is in the line of our safety evaluation of 4-FPBA and we propose that other stabilizers and preservatives should be exempted where they do not cause adverse effect as described in A.I.S.E. guidance.